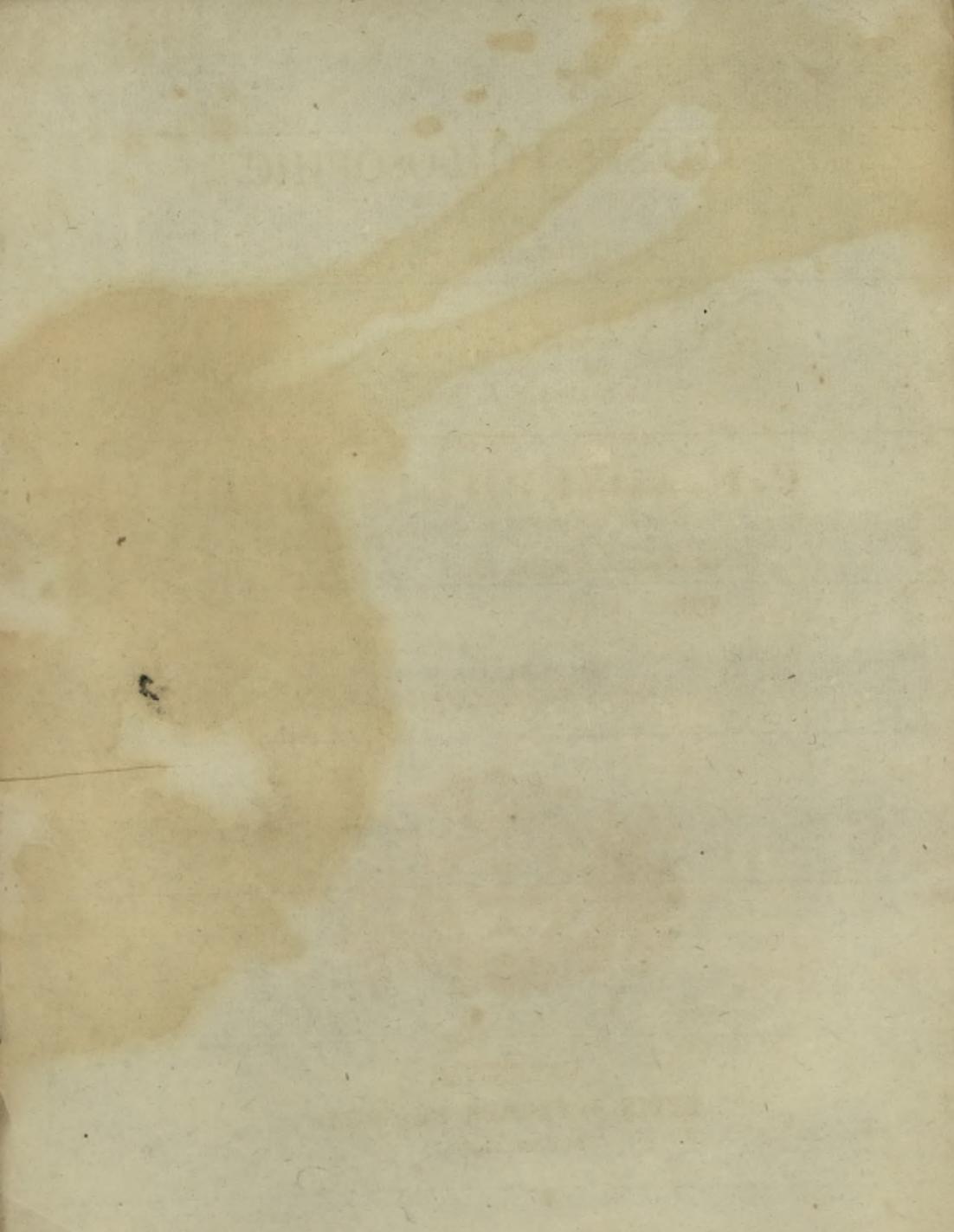

-TA.Foll 005.840

THESES PHILOSOPHICÆ,

QUAS

PUBLICO EXHIBET TESTAMINI

Fr. Vincentius Garrasco,

ORD. CALCEAT. SS. TRINITATIS.

PATRONO

P.F. JOSEPH GILABERT

EJUSDEM ORD. NAT. ET SAC. SCIENTIÆ LECTORE.

In Lirinensi Templo B. V. M. de Remedio.

DIE 27 MEN. Julii ANNI 1835.

HORA IX MAT. ET III VESP.

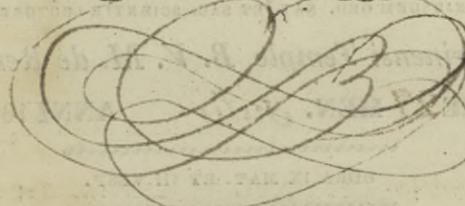

VALENTIÆ,

TYPIΣ J. FERRER DE ORGA.

EODEM ANNO.

Г. С. Е.

А. М. Г. А.
Л. О. О. Д. Л. Н. Я. Е. Т. В. Ч. Т.

DE PHILOSOPHIA GENERATIM.

I DEUS, qui omnia ad sui majorem gloriam creavit, etiam intellectui nostro ea objecit, ut in ejus cultum maxime progrediamur; res autem tripliciter cognosci possunt: historice, mathematice, et philosophice; et hinc triplex cognitio: historica, mathematica, et philosophica. 1^a est: nuda cognitio rerum, aut factorum. 2^a cognitio rerum et quantitatis ipsarum. 3^a cognitio causarum: et hæc sola pertinet ad Philosophiam, quam sic definimus:

II Cognitio vera, certa et evidens rerum naturallium per causas, naturali lumine parta. Qui habitu pollet rerum causas et rationes sufficientes investigandi, is solus philosophus merito nuncupatur.

III Ejus existentiam apud omnes, ratione utentes, notissima est; sed initium ipsius à primi hominis creatione summendum est.

IV Non autem per peccatum hanc scientiam amisit Adam, suis enim posteris eam transmittendam curavit; sed maxime obsolescere cœpit Philosophia, inter homines, post confusionem linguarum, et post dispersionem hominum per varias mundi plagas.

V Hujus nobilissimæ scientiæ utilitas quanta sit, ex Cicerone colligitur, dum eam vocat vitæ ducem, virtutis indagatricem, et vitiorum expultricem.

VI Quatuor recensentur Philosophiæ partes præcipuae: Logica nempe, Physica, Ethica et Metaphysica. A Logica incipiamus.

LOGICA.

I Logica, sic dicta à voce græca Logos, potest considerari naturalis aut artificialis: de prima, sine ullis præceptis, etiam imperiti aliquatenus ratiocinantur, et sic definitur: Facultas discurrendi, à natura indita. Secunda, quamvis suum ortum á naturæ imitatione dicit, consistit in collectione præceptorum: Scientia dirigens opera rationis ad verum inveniendum, recte definitur.

II Ejus objectum duplex distinguimus, materiale, et formale. Materiale potest esse vel proximum, vel remotum: formale dividitur in formale *quod*, et formale *quo*.

III Objectum materiale proximum Logicæ, sunt omnia entia ut cognita; non actus intellectus ut cognoscentes, qui solum dici possunt objectum remotum.

IV Objectum formale *quod* est: forma artificiosa, qua Logica disponit entia ut cognita ad inveniendum verum; formale vero *quo*, ejus principia et abstractio à materia.

V. Objectum attributionis demonstratio; finis veritatis inventio et explicatio, officium definire, dividere et argumentari.

VI Vere ac proprie Logica est scientia, scientia inquam simpliciter speculativa, et practica solum per similitudinem: est etiam ars liberalis.

VII Quid igitur? Est necessaria ad cæteras scientias comparandas? Ad scientias in statu accidentalí adquirendas, simpliciter necessaria est Logica artificialis; non autem ad eas habendas in statu substantiali.

VIII Sed ut excellentia hujus præstantissimæ scientiæ magis magisque elucescat, ad ejus divisionem est configiendum; itaque Logica in tres partes distribuitur; tres enim sunt mentis operationes, apprehensio, Judicium, et Discursus.

IX In apprehensione consideranda sunt signum, terminus, oratio logicalis, modus sciendi, definitio, et divisio; de quibus dicemus.

X In judicio, propositio definitur: Oratio unum de alio enuncians. Quator in ea reperiuntur: materia, forma, qualitas et quantitas. De his, et similiter de ejus divisione, et de cæteris ad eam pertinentibus, interrogati loquemur.

XI In discursu, argumentatio definitur: oratio unum ex alio inferens. Est triplex, exemplum, induc-tio, et syllogismus. Ad hunc referuntur enthymema, sorites, epicherema et dilemma.

XII Quid sint hæ argumentationes, earum divisiones, materia et forma, rationem dabimus.

Consideratis veluti rudimentis, hucusque dictis, de tribus mentis operationibus magis late loquamur.

DE PERTINENTIBUS AD APPREHENSIONEM.

I Universale, ut ipsa vox indicat, est unum, commune multis: et potest considerari in causando, in repræsentando, in significando, in cognoscendo, et in essendo seu prædicando.

II De hoc ultimo, quod definitur ab Aristotele: Unum in multis et de multis; et à D. Thoma: Quod de pluribus natum est prædicari, quæritur an sit.

III Et quamvis varia sint circa ejus existentiam philosophorum placita, contra Nominales, Heraclitum et ejus auditorem Critillum, cum Peripateticis admittimus naturas universales, non à singularibus separatas, ut volunt Platonici, sed ipsis communicatas, et per intellectum abstractas.

IV Universale est duplex methaphysicum, scilicet, et logicae.

V Universale logicum dicitur prædicabile, et in eo duo consideranda sunt; natura, quæ prædicatur tanquam materia, et universalitas ipsa tanquam forma;

VI Sed nota, quod, ut aliquid collocetur in prædicabilibus, debet esse univocum, incomplexum, positivum et completum:

VII Quinque ergo sunt Prædicabilia: genus, species, differentia, proprium et accidens; in his enim solum inveniuntur prædictæ conditiones.

VIII Isti sunt modi prædicandi; sunt etiam res, quæ prædicantur, prædicamenta nempe; sed Aristoteles ante tractatum de prædicamentis, tres definitiones, duas divisiones, et totidem regulas adducit, quæ anteprädicamenta in scholis vocantur; de quibus, si sese obtulerit occasio, verba faciemus.

IX Prædicamentum est: series seu coordinatio prædicatorum superiorum et inferiorum à supremo genere usque ad individua:

X Adverte autem: quod, ut aliquid in eo directe collocetur; necesse est quod sit univocum, ens per se unum, finitum, reale et completum.

XI Unde, cum sola substantia completa, et accidens completum, has conditiones in se habeant, si proprie loqui velimus, prædicamenta sunt tantum duo, substantia scilicet, completa, et accidens completum.

XII Quænam substantiæ sub predicamento substantiæ collocari debent? Substantiæ corporeæ, ut elementa, lapides, homines et bruta, directe ponuntur in prædicamento substantiæ.

XIII De corporibus cœlestibus dubitarunt quidam; sed pro certo tenendum est, etiam sub hoc prædicamento collocari:

XIV Idem dic de Angelis, sunt enim substantiæ finitæ, completæ, accidentibus substantes. Difficultas est circa Deum et Christum;

XV Itaque cum Dionisio, Clemente Alexand., Augustino, et aliis SS. PP. eorumque interprete D. Thom. hanc statuimus propositionem; Deus non continetur sub prædicamento substantiæ; Christus vero ut homo, directe in eo collocatur.

XVI Quid sit accidens prædicamentale , et quidquid occurrat circa ejus divisionem , in palestra interrogati explicabimus. Hæc de prædicamentis , sequitur nunc postprædicamentum , quod sic definitur:

XVII Modus ad prædicamenta consecutus , ex illo- rum inter se comparatione. Quinque recensentur ab Aristotele: Oppositio , prioritas , simultas , motus , et modus habendi.

DE PERTINENTIBUS AD JUDICIUM.

I Regula nostri judicii est; ut ait D. Thom. , forma , quam de re intellectus apprehendit: sic ergo , si judicium nostrum conforme est suæ regulæ , recte judicamus; unde oritur veritas quæ sit definitur: adæquatio rei et intellectus; ex qua definitione infertur , duplicem esse veritatem , rei , nempe , et intellectus;

II Prima est: conformitas rei cum intellectu à quo pendet. Secunda: conformitas intellectus cum re intellecta.

III Cave tamen ne veritatem cum veracitate confundas , hæc enim est virtus moralis , et definitur: conformitas locutionis cum intellectione.

DE PERTINENTIBUS AD DISCURSUM.

I Prænota , quod scientia est: Cognitio rei per cau- sani , quoniam illius est causa , et quod aliter se habere non potest. Dicitur actualis et perfecta ; ex qua defini- tione infert Aristoteles , definitionem demonstrationis. Est igitur demonstratio: Syllogismus procedens ex præmissis veris , et primis , et immediatis , et notioribus , et prioribus , et causis conclusionis.

II Dividitur in demonstrationem à priori , et à pos- teriori. Prima est ea , qua effectus demonstratur ex cau- sa. Secunda , qua causa demonstratur ex effectu. His prænotatis,

III Assensus præmissarum activitatem intellectus complet, ut cognoscat conclusionem, unde effective concurrit ad assensum conclusionis.

IV Posito ergo assensu præmissarum necessaria-
rum, intellectus non potest non assentiri, et multo
minus dissentiri conclusioni.

Hactenus de Logica; nunc de secunda philosophiæ
parte, quæ dicitur.

PHYSICA.

I Physica à græco physis ductnm vocabulum, quod apud latinos significat naturam, est scientia naturæ, natura sumpta pro principio motus aut quietis; unde Physica versatur circa ens mobile, seu alicui mutatio-
ni obnoxium.

II Hinc objectum formale Physicæ est mobilitas ve-
ra seu sensibilis; materiale vero quælibet res mobilis.

III Physica licet plura sui objecti attributa aut nu-
llo modo, aut solum probabiliter cognoscat, plura ta-
men certo demonstrat, quod sufficit ut eam dicamus
scientiam esse.

IV Scientiam inquam speculativam; nam ejus ob-
jectum est cognoscibile, non autem à nobis operabile,
quod quidem satis indicat ejus definitio, quæ sic sta-
tuitur à Felice Amat.

V Scientia, quæ contemplatur res naturales, earum-
que principia, affectiones et effectus nititur perscrutari
ac expendere.

VI Dividitur in generalem, et particularem. 1^a om-
nibus corporibus communes observationes exponit,
communes proprietates considerat, communium effec-
tuum causas inquirit. 2^a circa particularia corpora
eorumque peculiares affectiones versatur. De utraque
sermonem faciemus.

PHYSICA GENERALIS.

I Quænam causæ à Physica considerentur; est primum quod hic quærendum est; nam licet omnis scientia demonstret attributa sui objecti ex eorum causis, non tamen hoc facit per omnia quatuor genera causarum; uti evenit in Mathematica, quæ solum per causam formalem demonstrat.

II Sed Physica jam plus sese extendit; considerat enim causam materialem, formalem, et efficientem, et ex his demonstrat.

III Et cum sit scientia naturæ, et natura propter finem agat, ad illam etiam pertinet considerare causam finalē et per illam demonstrare.

IV De corporum principiis maxima fuit olim inter philosophos dissensio; nam Hesiodus statuit terram, Thales Milesius aquam, Heraclitus ignem, Anaximenes aërem, Empedocles hæc quatuor elementa. Alii alia excogitarunt; nos autem Aristotelicam sententiam cæteris præferimus. Itaque.

V Prima principia corporis in fieri sunt tria, materia, Forma, et Privatio; sed si corpus consideretur in facto esse, tunc duo tantum illius principia admittenda sunt, materia, scilicet, et Forma.

VI Unde essentia corporis physici consistit in ratione substantiæ compositæ ex materia et forma, ac proinde exigentis quantitatē seu extensionem.

VII Quantitas vero continua ex solis punctis. componi nequit; mathematice accepta divisibilis est in infinitum, non tamen si physice accipiatur, bene quidem in partes exilissimas.

VIII Corpora alia sunt solida, alia fluida: prima poros continent quamplurimos, secunda præsertim subtiliora poris carent.

IX Ili pori non sunt ab omni materia omnino exhausti, vis enim agendi in corporibus diffundi nequit

nisi per spatium occupatum, cum emin particulæ exiguae inter se agant, de vacua extensione ita sentimus:

X Vacuum disseminatum in rerum natura non existit; neque coacervatum in rerum natura admittendum est;

XI Neque sine vacuo motus impossibilis est, magis enim vacuum motum impediret:

XII Datur ergo sine vacuo motus, qui sic definitur: Actus entis in potentia prout in potentia.

XIII Tria sunt tantum ejus genera, augmentum et decrementum, alteratio et motus localis. De iis, et de variis eorum subdivisionibus petenti responsum dabitus.

XIV Vim inertiae in corporibus nonnulli admittunt in prima lege Newtoniana fundati, nos autem eam rejicimus;

XV Sæpe enim corporis interna vis illius actualem statum mutare nititur.

XVI Sed inertiam, prout est resistantia agenti extrinseco, omnibus corporibus concedimus.

XVII De reliquis ad mechanicam pertinentibus, et similiter de Statica, Hydrostatica et Hydraulicâ interroganti respondebimus.

Hæc de corporibus in generali, ad res peculiares deveniamus, de quibus.

PHYSICA PARTICULARIS.

I Antequam de corporibus speciatim disseramus, de Mundo et ejus systemate nonnulla præmittere opus est.

II Mundus appellatur: Corporum cœlestium, elementarium, mixtorumque ordinata compositio. Mundi vero Systema: ordo ille aut situs, quem ista omnia in mundo servant.

III Benedictus Spinosa mundum increatum posuit, et ideo æternum; nos vero aliquando incepisse tene-

mus; fides enim hoc aperte docet, et ratio vehementer suadet.

IV Tria sunt præcipua ejus Systemata, Ptolemaicum, Copernicanum et tychonicum, de quibus nostra sententia.

V Systema Ptolemaicum ad minus in Veneris et Mercurii situ est emendandum.

VI Copernicanum, ut thesis, à catholico viro est rejiciendum: ut hypothesis astronomica tolerari potest: quamquam sic nonnulla incommoda patiatur.

VII Tychonicum igitur à Physico probabilius judicatur; et ab astronomo congruentius assumitur.

VIII Circa cœlorum naturam variæ inventæ sunt quæstiunculæ: quidam fluidos voluerunt, quidam solidos, quidam nec fluidos nec solidos; nos autem probabilius admittimus solidos.

IX Eorum motus non causatur ab attractione Newtoniana, nec à materiæ virtutibus, ut volebat Cartesius; sed admittendum est aliquod principium immechanicum.

X Hoc autem non est virtus astris intranea, nec Deus ipse, sed creatæ intelligentiæ seu Angeli.

XI Quid igitur de corporibus cœlestibus? Influunt in hæc inferiora? Ita postulat ordo universi. Non tamen influere queunt directe in voluntates hominum, bene quidem indirecte.

XII Soli, igneam naturam aliqui tribuerunt, eo quod effectus ignis terrestris producat: hoc ultimum experimur, primum vero negamus.

XIII Plures maculæ in eo observantur, quæ non vapores, sed sidera proxime eum circumeuntia sunt.

XIV In Luna maculæ quamplurimæ etiam videntur, quarum unæ constantes, aliæ transeuntes vocantur. Primæ oriuntur ex eo quod partes Lunæ non æque aptæ sunt ut Solis lucem ad nos transmittant, alteræ vero sunt umbræ partium opacarum in alias depressiores projectæ.

XV De eclipsibus solis et lunæ si oportuerit loquemur, et similiter de cometis.

XVI Elementum, si ejus definitionem ex Aristotele accipias, est: Corpus simplex, ex quo mixta primum constituuntur, et in quod resoluta ultimo abeunt.

XVII Cum eodem Aristotele, Stoicis, Academicis, et fere omnibus philosophis, quatuor elementa numeramus, Ignem, videlicet, Aërem, Aquam et terram.

XVIII Suam naturam per primas qualitates explicare debemus, hæ sunt calor, frigus, humiditas, et siccitas: ex quibus cuilibet elemento duæ competunt.

XIX Ignis est: subtilissimum æque ac mobilissimum corpus, summo calore ac siccitate præditum: corpus inquam absolute leve.

XX Aër est: Fluidum invisible, inodorum, aliquiliter calidum et humidum, et magna præditum elasticitate.

XXI Aqua est: corpus liquidum, diaphanum, inodorum, frigidum summe humidum, et non admodum compressibile et elasticum: hæc definitio convenit ei in sua puritate existenti.

XXII Fontium origo tripliciter à nobis statuitur: aquæ maris immediate, aquæ subterraneæ in vapores versæ, et pluviales. Ex his tribus originibus suas aquas fontes hauriunt.

XXIII Ex solis vero marinis, qui in maris viciniâ orti etiam fluxum et refluxum aut salsedinem quoque retinent: ex solis vaporibus, qui ex altissimorum montium jugis delabuntur; ex solis pluvialibus, qui solum post pluvias, aut nivium solutionem fluunt; et dicuntur temporanei.

XXIV In mare præter motus accidentales observantur fluenta marina, currentes, et fluxus et refluxus. De duobus primis respondere intendimus, de tertio ita sentimus.

XXV Æstus marinus à luna causatur, non ab attractione, ut volunt Newtoniani; nec à pressione, ut aiunt

Cartesiani; sed à virtute immechanica , quam merito fatemur qualitatem esse nobis occultam.

XXVI Terra dēmum elementaris est: Corpus fixum, grave , siccum et maxime frigidum. Verum in sua puritate nullibi invenitur : sed aliis immixta substantiis, hanc magnam efformat massam , quam , duobus fere tertiiis partibus aquis coopertam , globum terraueum appellamus.

XXVII In terra circuli fere omnes considerantur, qui in sphæra cœlesti ; et cum D. Thom. eam sphæricam volumus.

XXVIII Quid sit meteoron , deque ejus materia et divisione , si oportuerit verba faciemus. — De animatis vero loquamur.

XXIX Quæ ad duas classes reducuntur , ad plantas, videlicet , et animalia.

XXX Unde triplex genus distinguitur animarum, vegetativæ , nempe , quæ est propria plantæ , sensitivæ , quæ est propria bruti ; et rationalis , quæ soli homini convenit.

XXXI Plantarum animam esse materiam puram ratio ipsa docet. {Unde ejus originem trahunt? {Ex semine omnes? Minime, nam ut docet D. Thom. aliquæ oriri videntur sine semine ex ipsa virtute elementorum

XXXII Ad bruta quod attinet , plurimum exercuit philosophorum ingenia , sed relictis variis quæstiunculis ita judicamus.

XXXIII Bruta non sunt meræ machinæ , vitæ ac cognitionis expertes , sed sunt in ipsis veræ sensationes, ac intrinsecum earum principium , seu anima sensitiva.

XXXIV Quæ quidem non est spiritualis , sed materialis tantum , unde sic describi potest.

XXXV Substantia quædam materialis , capax materialis itidem perceptionis , ex intrinsecis suis ordinata ad corpus brutorum per modum formæ substantialis,

quæ cum illo constituit unum compositum, eidemque motum et vitam tribuit.

Hac tenus de corpore physico in sequentibus de

QUALITATIBUS SENSIBILIBUS.

I Qualitates sensibiles, non esse in rebus, plurimi philosophi opinarunt, inter illos Democritus et Empyricus, contra quos statuimus.

II Qualitates sensibiles extra nos extant; id est non sensationes nostræ sunt, sed sensationum objecta.

III Sunt enim accidentia absoluta, id est, ab omni substantia reipsa distincta, et divinitus separabilia.

IV Lux à lumine distinguitur; ita ut dicatur lux dum est in corpore lucido; lumen vero prout est in corpore illuminato.

V Circa ejus naturam, varia invenimus philosophorum placita; nos autem cum D. Thom. ita sentimus: Lumen in particulis corporeis non est constitutendum.

VI Sed est qualitas activa, quæ in corporibus luminosis est, et ab ipsis transfunditur.

VII Non successive, sed in instanti vel fere in instanti.

VIII Color est qualitas ipsi colorato intrinseca, et pro formali lux, non medii, sed ipsi colorato incorporata.

IX Inter qualitates absolutas etiam numerantur calor et frigus humiditas et siccitas, raritas et densitas.

X Sensus dividuntur in internos et externos; isti quinque communiter numerantur, visus, auditus, odoratus, gustus, et tactus, illi quatuor tantum, sensus communis, phantasia, vis aestimativa, et vis memorativa.

De his et de speciebus intentionalibus interrogati res-

pondebimus. Ad tertiam deveniamus philosophiæ partem , quæ dicitur.

ETHICA.

I Hæc est nobilissima illa scientia , ad quam pertinet dirigere in bonum aut in malum , eas animi propensiones , quæ vel nobiscum natæ sunt , vel repetitis actibus acquisitæ.

II Ethica est verè scientia , et omnino practica.

III In monasticam , œconomicam , et politicam dividimus. Monastica dicitur , prout dirigit eos hominis actus , qui ipsi solitario competere possunt , œconomica agit de his , quibus homines in familia junguntur : et politica , prout actus considerat , quibus homines in civitate vel republica adunantur.

IV Hec divisio satis indicat , quod homo , in quocumque statu sit , suos actus dirigere debet ad consecutionem ultimi finis , in quo solo beatus esse potest.

V Ultimum ergo finem dari necesse est , quem sic definimus : Ille quem propter se tantum volumus , cætera vero propter ipsum.

VI In quo autem beatitudo consistat , caligaverunt plures antiqui philosophi : in honore alii constituerunt , alii in divitiis , in bono corporis alii , etc. Contra omnes istos ita sentimus .

VII Duplex distinguitur beatitudo , objectiva , scilicet et formalis. Prima in solo Deo quærenda est. Secunda est adeptio vel fruitio ipsius ultimi finis.

VIII Unde homo in hac vita beatitudinem perfectam obtainere nequit , sunt enim hic quidam actus , quibus ad beatitudinem pervenitur , vel ab ea deviatur.

IX Quid , quotuplex sit , et quomodo auferatur voluntarium , explicabimus.

X Bonitatem actus interioris à lege æterna pendere profitemur ; hoc tamen non impedit , bonitatem et ma-

litiam moralem inesse pluribus humanis actibus , ex solo naturali ordine.

XI De virtutibus et vitiis audies.

XII Lex , sic dicta a ligando , est : quædam rationis ordinatio ad bonum commune ab eo , qui curam communitatis habet promulgata.

XIII Eam explicare et dividere proponimus.

XIV De ejus obligatione , quocumque modo consideretur naturaliter vel divinitus , nulla est dubitatio.

XV De variis officiis hominis , paucis verbis loquemur , triplex eorum genus distinguentes : erga Deum , erga seipsum , et erga alios .

XVI Erga Deum officia habet homo , ut eum colat corpore et mente : et hinc officia externa et interna , de quibus rationem reddemus .

XVII Officia hominis erga seipsum sunt , quod se amet , ut ob sui amorem ad veram felicitatem recte dirigatur.

XVIII Tria præcipue numerantur : primum continetur in illo veteri præcepto : *Nosce te ipsum*. Secundum est : mentem perficere , et affectus componere. Tertium : Corpus tueri ac dirigere.

XIX Unde suicidium etiam ob vitandum calamitatem illicitum est ; sed pro bono patriæ aut religionis defensione nedum licet sed quandoque debemus mortem oppetere.

XX In officiis hominis erga alios considerandæ sunt obligationes conjugum , parentum in filios ; dominorum in servos , etc.

XXI Sed quoniam homines in reipublicæ societate constituti sunt , quisque pro suo statu ac munere reipublicæ saluti consulere debet , et commune bonum , ut pote divinum quidam , privatis utilitatibus anteponere.

XXII Ad bonum autem commune requiruntur religio una ac vera , iustitiæ distributivæ ac commutativæ perfecta administratio , moresque ad rectam ratio-

nem compositi; sine quibus nec cives tranquille vivere, nec status permanere potest.

Hactenus de Ethica de ultima philosophiæ parte sermo sit quæ dicitur.

METHAPHYSICA.

I Hæc scientia ad omnia, de quibus ens naturæ prædicatur sese extendit; qua de causa optime à Felice Amat definitur: Sapientia de rebus omnibus, prout sola mente percipiuntur, et ab omni materia sunt abstractæ, prout naturali lumine discurremus.

II Ex qua definitione infertur, Metaphysicam vere ac proprie esse scientiam, et simpliciter speculativam; deinde sapientiam naturalem.

III In tres partes eam dividemus prima erit de ente, secunda de causis, tertia de spiritibus.

DE ENTE.

I Nomine entis intelligitur omne id quod existit, aut existere potest, sive quod contradictionem non involvit.

II De eo intellectus noster judicat, et hinc criterium veritatis, quod nihil aliud est, quam regula discernendæ veritatis.

III Quinque asignamus fontes unde oritur criterium veritatis, sensum intimum, evidentiam, sensum communem, testimonium sensuum, et auctoritatem humanaam.

IV Quamquam autem varia sint cognitionis humanae principia, unum tamen inter ea ut primum habendum est, quod quidem duas conditiones habere necessum est: quod per aliud probari nequat, à priori sci- licet; et quod per ipsum cætera omnia probentur.

V Jam vero, cum hæc duo solum possint convenire principio contradictionis: Impossibile est idem simul esse, et non esse hoc quidem primum statuendum est.

VI Præter principium cognitionis adsunt etiam principia constitutiva entis; hæc enim sunt actus et potentia.

VII De divisione entis et de ejus proprietatibus, si sese obtulerit occasio loquemur.

DE CAUSIS.

I Causa est: principium dans esse alii, et quadruplices asignatur, materialis, formalis, efficiens et finalis.

II Causam materialem et formalem in eo conside-
ramus, quod materia et forma sint principia et partes
entis naturalis.

III Causa efficiens dicitur: Principium extrinsecum
aquo primo profluit verus motus, seu rei productio.

IV In hoc sensu etiam substantiæ corporeæ causæ
efficientes sunt.

V Nomine tandem causæ finalis intelligimus, illud
quod allicit et invitat agens, ad agendum, unde recte
definitur: cuius gratia aliquid fit.

DE SPIRITIBUS.

I Inter substantias spirituales locum obtinet Ani-
ma rationalis; est enim à corpore diversa.

II Quæ quidem cum semine non traducitur, sed à
solo Deo creatur.

III Non ab initio mundi, sed cum fœtus rite orga-
nizatus est, ipsi infunditur.

IV Et cum sit incorruptibilis, dicenda etiam est
immortalis.

V Multæ sunt in ea species seu ideæ, quæ ejus ori-

ginem à sensibus trahunt, unde doctrina idearum innataram non est admittenda.

VI Inter corpus et animam systema influxus physici, veluti rationi, et christianæ religioni conforme, defendimus.

VII Rejicimus ergo sistema causarum occasionarium, et harmoniæ præstabilitæ.

VIII {Sed ubinam anima collocanda est? Audi: Anima est in toto corpore, et cum sit indivisibilis, est tota in toto, et tota in qualibet parte corporis.

IX Hæc de anima, nunc vero de Angelis, quorum existentia ex revelatione evidentissime demonstratur; ex naturali vero ratione certitudine morali colligitur.

X Qui, cum nec corpore, etiam subtilissimo, consistent, spiritus vocandi sunt.

XI Eorum intelligentia, per species à Deo infusas, in quibus res omnes naturales clarissime cognoscunt, repetenda est.

XII De Deo tandem aliqua dicemus, cujus existentia, naturali ratione, evidentissime demonstratur.

XIII De ejus unitate, spiritualitate, et simplicitate nullus catholicus dubitare potest.

XIV OEternitas, providentia, et omnipotentia attributa sunt ei proprie convenientia.

XV Ejus immensitas omnia replet; est enim ubique per essentiam, præsentiam, et potentiam.

XVI Cultum internum, externum, et publicum erga Deum, etiam Religio naturalis exposcit.

XVII Hæc tamen Religio insufficiens omnino est, ut homo recte dirigatur et ad destinatam sibi felicitatem veniat.

XVIII Est igitur Religio revelata quæ homini necessaria est ut finem beatitudinis assequatur.

XIX Denique extat etiam Religio christiana; illa nempe quam Jesus Christus instituit.

XX Hæc Religio est vera et divina: qua propter ea sola potest hominem ducere in beatitudinem.

XXI Triplex ergo Religionis status distinguitur; legis naturæ ab Adamo ad Moysen usque, legis veteris à Moyse usque ad Christum, et legis novæ, quæ à Christo ad finem usque mundi duratura est.

Vidit Fr. Franciscus Garcia,

Mag. et Studiorum Regens.

Están conformes:

Dr. Gonel, V. G.

